

1€

CAT

LLORET HERITAGE

MUSEU OBERT DE LLORET · LLORET OPEN MUSEUM · VISITORS GUIDE TO MOLL · MUSEUMSFÜHRER ZUM MOLL · TOWN MUSEUM VON LLORET DE MAR · GUIDE DU VISITEUR DU MOLL · OFFENES MUSEUM VON LLORET DE MAR · ПУТЕВОДИТЕЛЬ ДЛЯ ПОСЕТИТЕЛЕЙ · MUSÉE OUVERT DE LLORET · GUIDE DU VISITEUR DU MOLL

lloret
de mar

05	Història del nom de Lloret
06	Presentació
09	Museu Obert de Lloret
10	Museu del Mar
13	Es Tint
14	Un cop d'ull enrere
16	Centre històric de Lloret
18	Jaciment de Puig de Castellet
20	Castell de Sant Joan
22	Església Parroquial de Sant Romà
24	Cementiri modernista
28	Jardins de Santa Clotilde
32	Can Saragossa
36	Capella dels Sants Metges
38	Santa Cristina
44	Ermita de les Alegries
46	Sant Pere del Bosc
48	Ermita de Sant Quirze

HISTÒRIA DEL NOM DE LLORET

La primera vegada que apareix el nom de Lloret escrit en un document és a l'any 966, quan el comte Miró I de Barcelona cedeix el terme veí de Tossa a l'abat de Ripoll. En aquell document es fan constar les afrontacions de Tossa i s'especifica que limita al sud *"in termino de Loredo sive in riuo de Canellas"*.

Més endavant, 14 d'octubre de l'any 1001, el comte Ramon Borrell entregà el terme de Lloret al vescomte Seniofred de Girona, segregant-lo del de Maçanet de la Selva: *"donamus tibi ipsum nostrum alode quos nos abemus in comitatu gerundense in termino de Maçaneto in locum que vocant Lauredo"*. En aquest document també apareixen les delimitacions del terme de Lloret que coincideixen força amb les actuals afrontacions del nostre terme municipal.

Per tant, doncs, el nom originari de Lloret procedeix del topònim llatí *"Lauretum"*, és a dir, lloc poblat per llores.

D'acord amb tot això, el 12 de febrer de 1984, l'insigne heraldista Armand de Fluvià i Escorsa, conseller i assessor en aquesta matèria per a la Generalitat de Catalunya, va elaborar l'informe corresponent a l'escut heràldic de la vila de Lloret. En aquest document s'analitza l'evolució històrica — heràldica de l'escut municipal del nostre municipi, i en destaca l'arbre de lloret com el senyal propi, tradicional i característic de la nostra vila. És per això que conclou el seu informe amb la descripció de l'escut heràldic de Lloret de Mar: "Escut caironat d'argent, amb un lloret arrencat de sinople. Per timbre, una corona mural de vila".

PRESENTACIÓ

Benvolguts, benvolgudes,

És una satisfacció poder-vos fer arribar aquesta publicació del MOLL, una guia que us servirà per gaudir dels nombrosos atractius culturals i paisatgístics de la nostra vila.

A través del nostre Museu Obert us convidem a endinsar-vos en la història i tradicions de Lloret de Mar d'una manera lúdica i amena. És el nostre desig que descobriu, mitjançant aquests equipaments, les arrels d'un poble íntimament lligat al mar.

Des de l'Ajuntament de Lloret de Mar hem fet grans esforços per fer visitables aquests elements patrimonials perquè considerem que representen un gran valor afegit per a tots aquells que ens visiten. A la nostra vila trobareu els Jardins de Santa Clotilde, uns dels jardins paisatgístics més importants de Catalunya; el Museu del Mar, un dels únics museus d'interpretació dedicats al comerç amb Amèrica i les vivències dels indians; el Castell de Sant Joan, una torre medieval ubicada a primera línia de mar; o el cementiri modernista, considerat un dels més

destacats quant a art funerari del s. XX. Indrets desconeguts que s'enllacen per acabar sorprenent el visitant a cada racó.

Des de l'inici d'aquest projecte ja són més de 102.000 persones les que s'han acostat per conèixer les diferents peces que integren aquest museu a l'aire lliure que poc a poc anem ampliant i que enguany incorpora novetats com són les diferents ermites de la nostra població i Es Tint, recinte on els pescadors tenien les xarxes i que és un dels últims que queden a la Costa Brava. Tenim el plaer de gaudir d'un història vinculada al mar i és aprofitant la bellesa d'aquest territori que us animo conèixer una oferta cultural amb sabor mediterrani.

Salutacions,

Romà Codina i Maseras

Alcalde de Lloret de Mar

Aquesta guia del Moll que teniu a les mans és la segona versió de la que es va editar l'any 2007.

En aquesta versió, hem incorporat més elements patrimonials que també formen part del nostre museu obert. Aquest elements, que estan molt vinculats amb el nostre patrimoni immaterial, es posen a l'abast dels nostres visitants perquè puguin endinsar-se una mica més en la nostra història i la forma en què la vivim.

Les ermites de Lloret i Es Tint són elements patrimonials que gestionen entitats de la nostra vila, i que els han posat a l'abast de Lloret de Mar, de forma desinteressada, amb la finalitat que els visitants els coneguin i els puguin visitar.

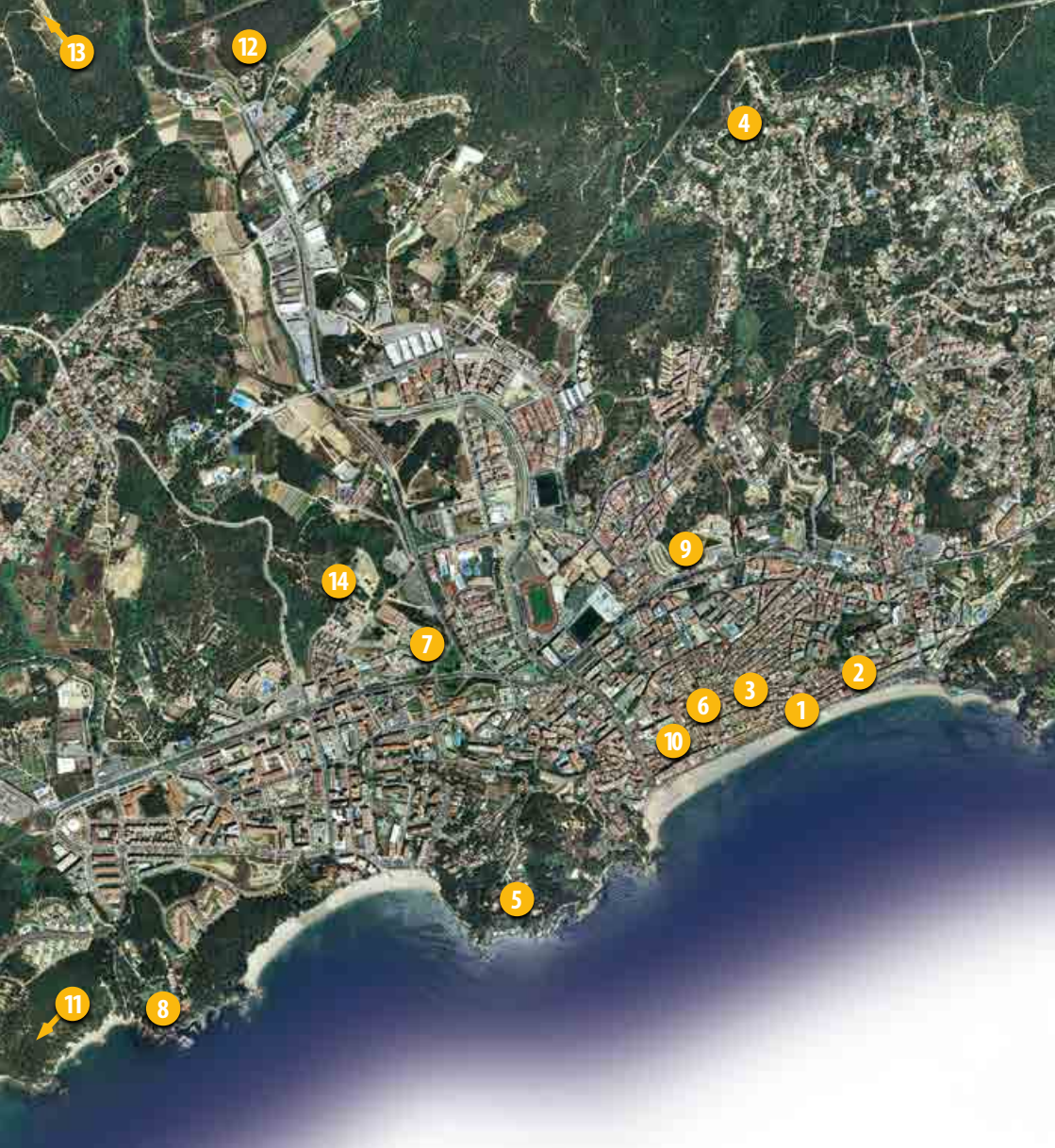
El Museu Obert de Lloret de Mar va néixer l'any 2006 amb la restauració dels Jardins de Santa Clotilde i ha anat incorporant diversos edificis representatius del municipi.

La feina no ha acabat. Seguim treballant per a la restauració i posada en valor d'altres edificis històrics que aniran complementant l'oferta d'oci cultural que ja tenim.

Espero que us agradi tota la descoberta del patrimoni lloretenc que us estem oferint!

Arseni Frigola Bosch

Regidor de Cultura

1	Museu del Mar - Can Garriga	8	Jardins de Santa Clotilde
2	Es Tint	9	Can Saragossa
3	Centre històric	10	Capella dels Santa Metges
4	Jaciment de Puig de Castellet	11	Ermita de Santa Cristina
5	Castell de Sant Joan	12	Ermita de les Alegries
6	Església Parroquial de Sant Romà	13	Sant Pere del Bosc
7	Cementiri modernista	14	Ermita de Sant Quirze

MUSEU OBERT DE LLORET

Descobreix un autèntic museu a l'aire lliure

UN MUSEU SENSE MURS

El Museu Obert de Lloret (MOLL) és una xarxa imaginària que permet la descoberta de diversos llocs d'interès històric, cultural i natural. És un espai obert, sense murs, que recorre diferents emplaçaments per tot el territori i permet apropiarse al coneixement del patrimoni de la vila.

L'idea d'un museu obert a l'aire lliure permet el contacte directe amb el patrimoni, fa que el visitant se senti partícip i no un simple observador.

El visitant no està sol. Aquesta guia es presenta com una eina per poder començar aquesta aventura. A més a més, els elements visitables estan dotats de panells accessibles per a tothom que ofereixen informacions complementàries.

LA PORTA DEL MUSEU OBERT

L'inici de la descoberta té lloc al Museu del Mar, que juntament amb l'Oficina de Turisme esdevé la porta de benvinguda al Museu Obert de Lloret. Aquí es poden trobar tot tipus d'informacions relacionades amb el Museu Obert que són útils per al visitant.

L'edifici on es troba el museu és conegut com a Can Garriga ja que pertanyia a aquesta família. Els orígens d'aquesta casa estan directament vinculats amb l'època del comerç marítim amb les Amèriques durant el segle XIX.

L'any 1860 Enric Garriga i Mataró, nascut a Lloret de Mar, va marxar a Cuba i allà va fer una gran fortuna que li va permetre encarregar la construcció de la seva nova vivenda a l'arquitecte Fèlix de Azúa.

Fèlix de Azúa esdevindrà un arquitecte de renom nacional gràcies a la seva participació en les reformes de la plaça d'Espanya de Barcelona per a la preparació de l'Exposició Universal del 1929. També va construir l'edifici de l'Ajuntament l'any 1872.

La ubicació idònia d'aquest edifici al passeig Verdaguer i els seus orígens vinculats a un període històric tan emblemàtic per al poble el converteixen en la porta ideal del Museu Obert de Lloret.

MUSEU DEL MAR

Un viatge al passat de la vila

El Museu del Mar es troba ubicat a l'antiga Casa Garriga. Aquest edifici pertanyent a la segona meitat del segle XIX i situat al passeig Verdaguer és l'emblema d'un pas-sat gloriós, quan alguns lloretencs ho deixaren tot per anar a fer fortuna a les Amèriques.

Vers l'any 1860, Enric Garriga i Mataró va emprendre el seu periple cap a terres cubanes, concretament a Cien-fuegos, on juntament amb el seu germà va crear una empresa de materials per a la construcció. Els Garriga van fer una gran fortuna i l'any 1887 van encarregar la construcció de la casa familiar a la seva vila natal, Lloret de Mar. Aquesta casa, exemple pervivent de la petjada

dels *indianos* —els que anaven a fer fortuna—, és una de les poques que romanen a Lloret juntament amb la Casa Font o Can Comadran, situades al casc antic.

L'any 1981 el Consistori de l'Ajuntament va adquirir la casa per convertir-la en un museu local. Amb el pas dels anys, la caducitat del model museogràfic i la necessitat de modernització dels usos van conduir a les reformes realitzades a través d'un nou projecte, que va convertir Can Garriga en el nou Museu del Mar.

És més que un simple museu ja que, gràcies a la seva ubicació cèntrica i privilegiada, s'ha convertit en les portes del Museu Obert de Lloret (MOLL).

Gràcies a les noves tècniques de musealització i a la incorporació d'elements didàctics i lúdics, el visitant del Museu del Mar es veu immers en un autèntic viatge per la història de Lloret i la seva estreta vinculació amb el mar.

NAVEGUEM EN LA HISTÒRIA

L'itinerari es troba dividit en cinc àmbits: *Fills del mar, Mediterrani, Les portes de l'oceà, Lloret després dels velers i Més enllà de la platja*.

Un recorregut que va des de la navegació de cabotatge realitzada en el Mediterrani fins a la gran navegació d'altura a través de l'Atlàntic.

El visitant descobreix un Lloret on les drassanes treballaven frenèticament i la sorra de la platja estava ocupada per dones que recosien xarxes perquè els homes poguessin fer-les servir per a la propera jornada de pesca.

En l'època daurada de la marina mercant, durant la primera meitat del segle XIX, la vila vibrava amb els per-

fums caribenys de productes com els cigars, el cacau, el rom o les fustes precioses com la caoba, que els *indians* utilitzaven per decorar les seves cases.

Durant la segona meitat del segle XIX, vers el 1860-70, la prosperitat vuitcentista va entrar en decadència. Els invents que el nou segle portarà amb si, sobretot el vaixell de vapor, suposaran la desaparició a Lloret de l'ancestral tradició de la navegació a vela.

Es tornarà a les activitats de subsistència com la pesca i l'agricultura. Però el segle XX, amb les seves noves modes i el naixement de nous fenòmens de masses com el temps lliure dedicat a les vacances, portarà l'activitat definitiva que canviarà una vegada més l'economia local: el turisme.

Des de ben entrats els anys 50, l'economia de la vila de Lloret s'ha dedicat amb totes les seves energies al sector terciari dels serveis i el turisme.

MUSEU DEL MAR

Passeig Camprodon i Arrieta, 1-2

Tel. 972 36 47 35

17310 Lloret de Mar

Visites guiades prèvia demanda

Programa pedagògic

ES TINT

L'edifici on està situat Es Tint és la seu de la Confraria de Pescadors de Lloret de Mar.

Fins als anys 60, els pescadors de Lloret hi anaven a tenyir les xarxes —amb un líquid que es feia bullint aigua i escorça de pi, quan aquestes estaven fetes de, cànem, espart i més tard de cotó. Les xarxes es tenyien amb una tècnica mil·lenària al llarg de tota la Mediterrània que consistia en posar en remull del líquid que prèviament s'havia bullit a la perola, fins que estiguessin ben impregnades. Després les escorrien i les portaven a secar a la platja.

El tint, d'una banda, servia per allargar la durabilitat de les xarxes i, per l'altra, per camuflar-les al mar.

Amb l'aparició de les xarxes de niló, aquesta petita indústria —que depenia de la Confraria de Pescadors— va desaparèixer i el local va entrar en desús.

Abans cada poble costaner tenia un establiment —normalment de tipus gremial— que es destinava a tenyidor de xarxes. Actualment en queden molt pocs: a la Costa Brava només s'ha recuperat l'edifici de Sa Perola a Calella de Palafrugell i Es Tint de Lloret de Mar.

Amb la restauració d'aquest petit immoble, la Confraria de Pescadors i l'Ajuntament de Lloret de Mar fan un pas més per tal de recuperar el patrimoni lloretenc d'arrels marineres.

250 aC

JACIMENTS IBÈRICS:

Montbarbat,
Puig de Castellet
i Turó Rodó.

Segle II dC

SEPULCRE ROMÀ:

torre sepulcral romana
amb necròpoli de
tombes d'incineració.

"in termino de Loreda
siue in riuo de Canelles"

966

Primera referència
a Lloret: *Loreda*.

UN COP D'ULL ENRERE

Un breu recorregut per la història de Lloret

1522

Construcció de la nova
Parròquia de Sant Romà.

1788

REVOLTA DELS JOSEPS:

els pescadors es neguen a pagar el delme
del peix i agredeixen els canonges de la
Catedral de Girona.

1872

Nova Casa de la Vila,
obra de Fèlix de Azúa.
Es porta a terme la reforma
del Passeig del Mar
(passeig Jacint Verdaguer).

1001

Comtes de Barcelona,
delimitació del territori.

1079

La senyora Sicardis
ordena la construcció
del Castell de Sant Joan
i de l'Ermita de Nostra
Senyora de les Alegries.

1217

Donació de tots els béns i el
castell als canonges de la Catedral
de Girona per part de
Guillem de Palafoxs.
Les pabordies seran el
sistema de gestió de la vila
des d'aquest moment
fins al 1790.

1914

Constantí Ribalaigua, lloretenc de naixement, comença
a treballar a l'Havana. Serà ell qui servirà a la dècada dels
40 la seva especial recepta del daiquiri a Ernest Hemingway
a El Floritida (l'Havana). L'escriptor el cita en la seva
obra *Islands in the Stream* (1970).

1916

Consagració de les Capelles del Santíssim i del Baptisteri a la
Parròquia de Sant Romà. L'obra va ser projectada per
Bonaventura Conill i Montobbio pagada i finançada
per alguns indians com ara, Narcís Gelats i Durall
i Nicolau Font i Maig lloretencs establerts a Cuba.

CENTRE HISTÒRIC DE LLORET

Sequint la petjada de la història

Narcís Gelats i Durall (Lloret, 1845 – l'Havana, 1929) Va arribar a l'Havana amb 14 anys. Havia estat a Nova York i après els sistemes mercantils americans que va començar a aplicar a Cuba. Vers l'any 1870, va crear la firma bancària Narciso Gelats & Cía. i va esdevenir un important receptor de contractes dels industrials de l'illa. Va treballar per al Govern, la Intervenció i la República i va esdevenir president de diverses iniciatives bancàries com per exemple Havana Clearing House. Quan l'hivern de l'any 1920 nombroses banques americanes es van trobar en conflictes que van desembocar en el fatídic crac del 1929, la Banca Gelats va superar les dificultats gràcies a la tenacitat del seu president. L'estratègia de donar fins a l'últim centímetre als clients, que presos pel pànic volien retirar-ho tot dels seus comptes, i va ser un encert genial. Va fer que els clients no perdessin la confiança en l'entitat. Va ser un important mecenes per a la vila de Lloret; l'any 1916 va finançar la construcció de la Capella del Santíssim dissenyada per Bonaventura Conill i Montobbio.

Visites guiades al centre històric
Informació i reserves:
oficina de turisme Museu del Mar

- 1 Museu del Mar - Can Garriga (1887)
- 2 Passeig Mn. Jacint Verdaguer
- 3 Casa de la Vila (1867 - 1872)
- 4 Pabordia: Café Latino (s. XVI)
- 5 Pabordia Hotel Bella Dolores (s. XIV)
- 6 Antena Torre de defensa (s. XV-XVI)
- 7 Capella dels Sants Metges (s. XV)
- 8 Pabordia Nova: Can Marlés (1585, s. XVI)
- 9 Parròquia de Sant Romà (1522, gòtic català).
Capelles modernistes (1916).
- 10 Can Font o Can Comadrán (1877)
- 11 Casa Cabañas (Finals s. XIX)
- 12 Carrer Vidues i Donzelles
- 13 Carrer Josep Gelats i Durall
- 14 Carrer Capità Conill i Sala
- 15 Es Tint

JACIMENT DE PUIG DE CASTELLET

Els orígens de Lloret

**Visites guiades
prèvia demanda**

EL MÓN IBÈRIC A LLORET DE MAR

Els poblats ibèrics de Lloret són tres –Montbarbat, Puig de Castellet i Turó Rodó– i la seva cronologia abasta des del segle IV a. C fins el II a. de C. com a màxim, de quan es data el jaciment de Turó Rodó. A partir d'aquest moment, ja ben entrat el segle I a. de C., el món ibèric va desaparèixer a causa del procés d'expansió dels romans.

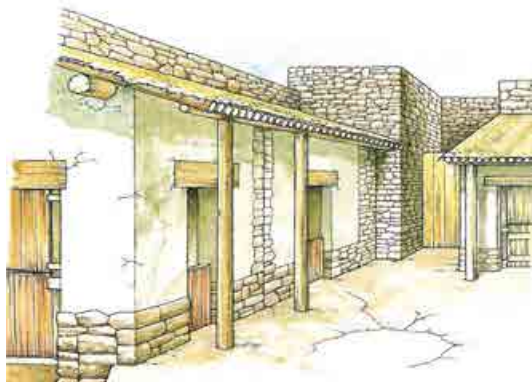
PUIG DE CASTELLET, FORTALESA MARÍTIMA DELS INDIGETS

Els ibers, habitants autòctons de la Península Ibèrica, s'organitzaven de manera tribal en funció del territori: laietans, cessetans, ilercavons, ilergets, ausetans i indigets. D'aquest últim grup formaven part els habitants del poblat de Puig de Castellet.

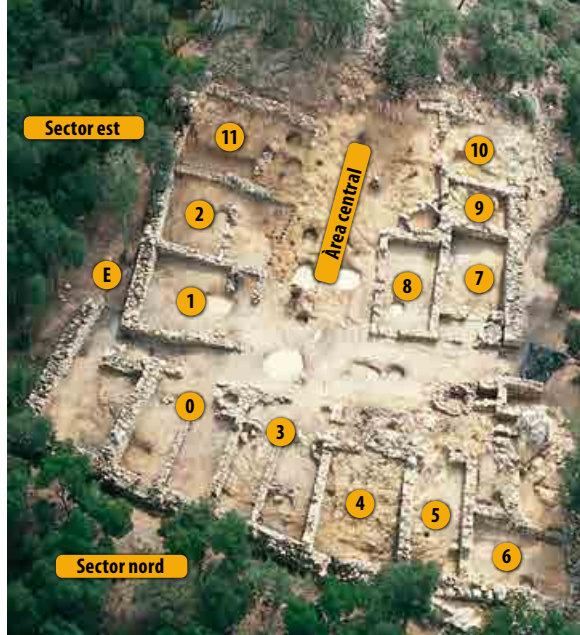
El jaciment de Puig de Castellet, que data del segle III a. de C., està situat a 2 kilòmetres del nucli de Lloret de Mar en una zona estratègica de domini visual que va de la desembocadura del Tordera fins a la costa de Lloret. És un petit recinte de 650 m² compostat per unes 6 vivendes.

L'assentament està fortificat amb una àmplia muralla i torres defensives, a causa de les dificultats bèl·liques que des del 264 a. de C. fins al 146 a. de C. van sacsejar tota la Mediterrània: les Guerres Púniques. Del segle III a. de C., coincidint amb el domini cartaginès, data la construcció de reforç de la muralla del recinte.

Per tant, aquest recinte va estar actiu durant uns 50 anys des del 250 a. de C. fins al 200 a. de C. En aquesta darrera data ja estava abandonat.

Restituïció de l'interior de Puig de Castellet vist des de l'oest

L'estructura dels espais eren utilitzats com a cases, llocs de treball, espais de defensa o centres de la vida comunitària.

0 1 2 3 6 10 11

Unitats familiars

4 5 8

Espai col·lectiu

7 9

Espai defensiu

E

Entrada principal

Penjoll de plata d'origen púnic o cartaginès

EL COMERÇ DELS IBERS

Els contactes comercials amb altres pobles de la Mediterrània s'evidencien amb la troballa d'objectes com aquest: un penjoll de plata d'origen púnic o cartaginès. La forma representada sembla la simplificació d'una figura humana. Podria tractar-se de la representació del déu Bes. Un déu esperit de formes grotesques que formava part del panteó egipci i que era de caràcter molt popular. Les seves propietats eren molt extenses i variaven segons les diverses èpoques: propiciatòries del part i de la fertilitat femenina, esperit de la música i de la guerra segons els atributs... També s'utilitzava com a talismà protector del son col·locant una figura seva als peus del llit. L'advocació a Bes va arrelar en cultures que mantingueren contacte amb la cultura egípcia i potser es va difondre entre els ibers de Puig de Castellet.

Les excavacions s'han realitzat en la seva totalitat durant diverses fases: la primera del 1968 al 1969, la segona del 1970 al 1972 i la tercera i darrera fase del 1975 al 1986. Durant les excavacions, ha sortit a la llum gran quantitat de material arqueològic: bàsicament ceràmica de producció local però també ceràmica d'importació d'estil àtic de diferents procedències (itàlica, grega i occidental del taller de Roses).

Recentment el jaciment de Puig de Castellet ha estat incorporat a la Ruta dels Ibers, un itinerari creat pel Museu Arqueològic de Catalunya, amb l'adequació portada a terme per l'Ajuntament de Lloret de Mar.

COM ERA UNA CASA IBERA

S'han considerat cases els espais amb funció de vivenda on es portaven a terme les activitats domèstiques i de caràcter laboral. Els murs estaven formats per dues parts: cimentació i sòcol. La resta del mur es feia d'argila, però aquesta part no s'ha conservat. Les cobertes es realitzaven amb un entramat de fustes que es cobrien d'elements vegetals i una capa de terra batuda.

Les cases ibèriques presenten dues o tres habitacions. Normalment la sala s'utilitzava per a les activitats domèstiques i l'antecala per a les activitats laborals. Les restes arqueològiques trobades en els diferents espais ajuden als arqueòlegs a determinar-ne les diverses funcions.

CASTELL DE SANT JOAN

El testimoni de l'època medieval

**Visites guiades prèvia demanda
Programa pedagògic**

Els orígens del Castell de Sant Joan són els orígens de la vila de Lloret. En el remot segle XI d. de C., les terres delimitades com Loredo estaven senyorejades per Sicardis de Lloret (1031-1103).

Per disposició testamentària de Sicardis, els terrenys feudals van passar a ser compartits per dos dels seus fills: Bernat Umbert, bisbe de Girona, i Bernat Gaufred, senyor laic que va esdevenir Senyor de Palafolls.

La jurisdicció compartida es va estendre fins a l'any 1218, quan en morir el bisbe Bernat Umbert, el feu va passar a pertànyer exclusivament a la Seu del Capítol de la Catedral de Girona.

L'any 1790 el Comú i els habitants de Lloret van demanar al *Real Consejo de Hacienda* la incorporació del castell i el seu terme al patrimoni reial a canvi del pagament de

8.000 lliures al Capítol de la Catedral per la pèrdua dels drets.

El plet, que va durar fins a l'any 1802, va concloure a favor dels habitants de Lloret i va posar punt i final a gairebé vuit segles de senyoria, tot i que el Castell de Sant Joan va pertànyer al Capítol fins al 1807.

El conflicte bèl·lic que va enfrontar Anglaterra contra Espanya i França i que va concloure en la batalla de Trafalgar va tenir també un efecte desastrós per a la torre del Castell de Sant Joan. L'any 1805 l'armada britànica va bombardejar la torre, fet que va destrossar definitivament el recinte fortificat. El castell va romandre en desús durant el segle XIX i va quedar reduït a un munt de runes.

La torre ha estat restaurada i es pot visitar, així com la resta del recinte que es troba senyalitzat.

ON ÉS LA CAPELLA DE SANT JOAN?

El dia 23 de gener de l'any 1079 el bisbe Berenguer Guifré de Girona va consagrar la Capella de Sant Joan, que segons els documents es trobava dins el recinte fortificat. Durant el segle XVII, es coneix l'existència del culte a la Mare de Déu del Castell, gràcies a diversos documents. Les recerques arqueològiques no han pogut confirmar l'existència d'un espai de culte religiós. L'any 1964 una part del castell va ser destruïda il·legalment per culpa de l'obertura d'un carrer. Les hipòtesis dels arqueòlegs apunten que potser la capella es trobava en aquell sector.

ELS USOS D'UN CASTELL FEUDAL

La construcció del castell al segle XI respon a les necessitats que l'estructura de poder feudal requeria:

TALAIÀ

Punt d'observació i control visual. Situat damunt un penyasegat de 60 metres d'alçada sobre el mar. La torre té 18 metres d'alçada i permet un control marítim de tot el terme amb contacte visual amb el Castell de Sant Joan de Blanes.

DEFENSA

Recinte emmurallat.

JURISDICCIO

Administració de la justícia i gestió dels impostos. Les sitges presents a l'interior del castell des dels primers temps són un indicatiu de l'emmagatzematge de productes degut a la recaptació de delmes o impostos.

RESIDÈNCIA

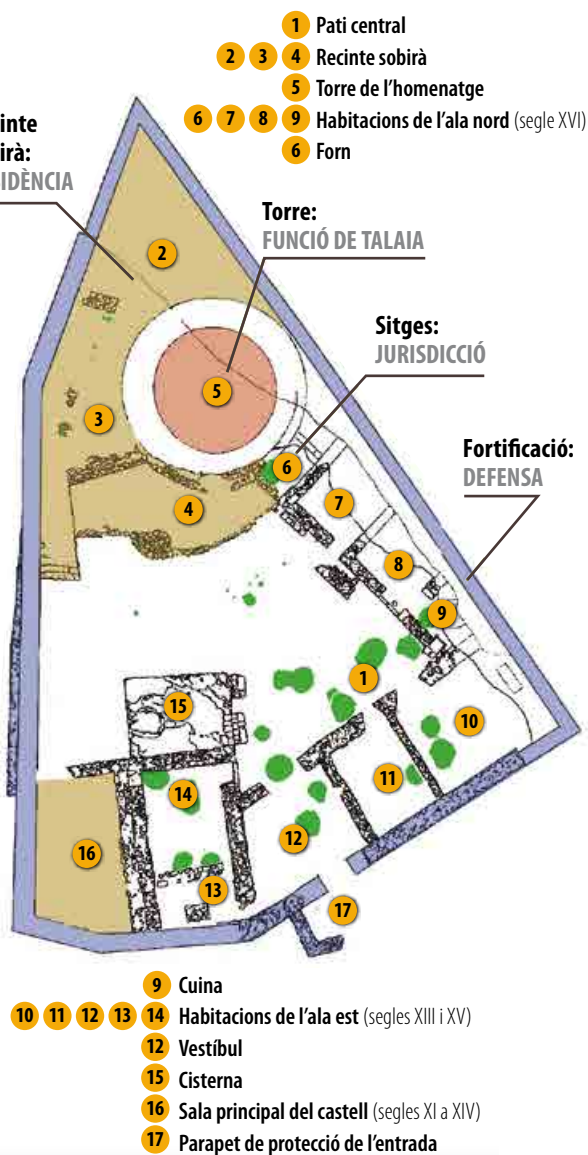
Habitatge del senyor feudal. Ja des dels primers temps en el testament de la senyora Sicardis es fa referència a la seva "domus". Tenim notícies que els castlans que hi van succeir també hi habitaven.

Recinte sobirà:
RESIDÈNCIA

Torre:
FUNCIÓ DE TALAIÀ

Sitges:
JURISDICCIO

Fortificació:
DEFENSA

ESGLÉSIA PARROQUIAL DE SANT ROMÀ

Una empremta de l'art modernista

**Visites guiades
prèvia demanda**

Quan Lloret era un escampall de masos i bordes, durant el segle XI, la parròquia de la vila es trobava cap a l'interior. La funció de seu parroquial pertanyia a la que ara es coneix com a Ermita de les Alegries.

Ben entrat el segle XVI, es va escollir un nou emplaçament per a la parròquia: l'esplanada prop del mar que es coneixia com a Sa Carbonera.

L'església fou bastida en l'estil gòtic català, va ser construïda entre els anys 1509 i 1522, estava dotada d'elements de fortificació (porta llevadissa, per exemple) i, originàriament, devia tenir una nau única.

Després, durant la resta del segle XVI i al llarg del segle XVII, es devien construir altres dependències i sobretot capelles laterals, segons es pot deduir de les informacions que hi ha sobre diversos altars i retaules.

El retaule de l'altar major fou encarregat pels jurats de la Universitat de Lloret, l'any 1541, als pintors Pere Serafí, conegut com *lo Grec*, i Jaume Fontanet, i costà unes 1.300 lliures barcelonines que es van acabar de pagar el mes d'octubre de 1559.

Aquest retaule fou identificat amb les peces trobades a les golfes del temple i, gràcies a aquest fet, es van salvar de la crema de l'any 1936 durant el devenir de la Guerra Civil Espanyola.

L'interior de la nau és de fines proporcions i les estructures del presbiteri i de la volta són molt aptes per ser pin-

tades i fer d'aquesta església una joia de l'art modern. Els constructors foren els Bartolomé Ruffi, pare i fill, i Pere Capvern, mestres d'obra i picapedrers de Girona. Les obres costaren 3.000 lliures catalanes.

Les dues capelles laterals, la del Baptisteri i la del Santíssim Sagrament, són d'estil modernista, obra de Bonaventura Conill i Montobbio de l'any 1916.

D'art modern hi ha, entre d'altres, una imatge de pedra de la Verge de Loreto i una talla del Sant Crist, ambdues de l'escultor Monjo.

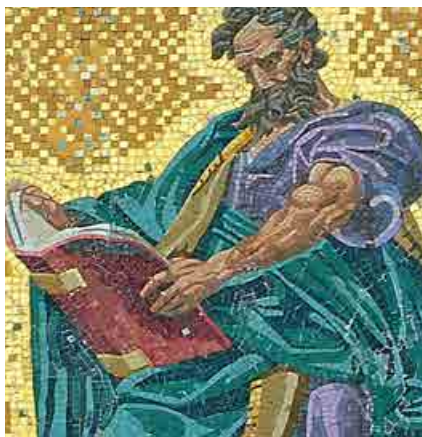
EL RETAULE DE L'ALTAR MAJOR DE SANT ROMÀ DE LLORET DE MAR

Aquest retaule fou obrat per Pere Serafí entre els anys 1545 i 1549. Col·laboren amb aquest autor els pintors i dauradors Jaume Fontanet i Jaume Forner (fill).

S'estableix que el retaule disposarà de cinc camins verticals. En els camins parells s'inclouran les pintures que representaran escenes de la Passió, altres del martiri de Sant Romà, ordenat pel jutge Asclepiades sota el mandat de Dioclecí, i finalment altres dedicades a la Verge Maria. Els camins senars seran destinats a les imatges dels sants i tots estaran separats per columnes.

Les taules exposades a la Capella del Baptisteri de l'església de Sant Romà són les nou que s'han conservat de l'antic retaule i segueixen dues temàtiques: la vida de Jesucrist (5) i la vida de Sant Romà (4). Les pintures que representen escenes de la Passió se situaran a la part baixa del retaule, en forma de predel·la i separades per imatges dels apòstols, vuit en total.

Pere Serafí s'encarregaria de pintar les taules del retaule i també participaria en el pintat de les imatges escultòriques, i Jaume Fontanet s'ocuparia de daurar el retaule, aplicant or fi a tots els elements arquitectònics que constituïen l'obra de talla.

CEMENTIRI MODERNISTA

El llegat dels indians a través de l'art funerari

**Visites guiades
prèvia demanda**

El cementiri de Lloret de Mar conserva la petjada del llegat indià. La reforma del que fou el nou cementiri va ser impulsada a finals del segle XIX per un sector de població enriquit i la vinculació de les famílies a les quals pertanyien estaven tot sovint relacionades amb les Amèriques, el comerç d'ultramar i la consegüent riquesa que això generava.

Des que es va construir la Parròquia de Sant Romà al segle XVI, els voltants d'aquesta eren utilitzats com a lloc d'enterrament. Es van proposar diverses ubicacions per al nou cementiri allunyades del centre neuràlgic de la vida urbana. Aquesta tendència que es va anar difonent progressivament arreu de Catalunya, principalment per motius d'higiene pública, no va ser ben vista pel poder

PASSEJANT PER LA CIUTAT DELS MORTS

PANTEÓ COSTA I MACIÀ

(Puig i Cadafalch • 1902)

El panteó té una estructura de capella d'una sola nau. Hi observem unes gàrgoles i en el frontó, uns àngels que sostenen garlandes de flors, que en la tradició clàssica simbolitzaven l'ascensió de l'ànima. A l'interior hi ha elements medievalitzants, com la clau de volta amb calaveres (les quatre figures de les danses macabres de la mort: la dama, el rei, el papa i el cavaller). La reixa està inspirada en les antigues reixes romàniques.

eclesiàstic. Els motius pels quals l'església estava en desacord eren fonamentalment perquè consideraven aquesta mesura com una voluntat de secularització de la societat i un intent d'abandonament del culte.

L'any 1891 es va decidir el nou emplaçament per al cementiri. El projecte va ser encarregat l'any següent, el 1892, a l'arquitecte Joaquim Artau i Fàbregas. L'obra del nou cementiri va ser possible gràcies a la iniciativa privada: famílies amb estrets vincles amb el comerç d'ultramar i vinculades directament amb la burgesia barcelonina, fet que va conduir a la participació en el projecte d'arquitectes de renom com Puig i Cadafalch.

L'organització i distribució de l'espai del cementiri està molt ben pautaada i organitzada. Sembla que l'arquitecte hagi transportat les tendències urbanístiques pròpies de les grans ciutats decimonòniques a l'interior de la "ciutat dels morts": avingudes, passejos, placetes, illes de cases... Tot l'espai del cementiri està organitzat per unes pautes de jerarquia social.

A l'avinguda principal trobem els sepulcres dels comitents privats, els *indianos*. A la part dreta i esquerra de l'avinguda principal, s'hi distribueixen els hipogeus de segona i els de tercera categoria. Allunyat d'aquesta zona, hi ha un espai destinat a les inhumacions civils i una altra als no batejats. Els monuments històrics del cementiri han estat recentment senyalitzats amb panells explicatius multilingües.

Panteó Costa i Macià

BONAVENTURA CONILL I MONTOBBIO: INTRODUCTOR DEL MODERNISME A LLORET

Podríem considerar-lo com l'arquitecte per excel·lència del modernisme a Lloret de Mar. Va restaurar l'interior de la Parròquia de Sant Romà, per a la qual també va dissenyar i construir la Capella del Santíssim i la Capella del Baptisteri (1916). En les seves intervencions, hi destaquen la utilització d'elements arquitectònics propers a l'obra d'Antoni Gaudí, del qual va ser deixeble: la rajola vista vermella o el trencadís que decorava tot l'exterior de Sant Romà.

HIPOGEU DURALL I SURIS

(Conill i Montobbio • 1903)

El tema central del monument són l'àngel i la creu. Els dos elements estan entrellaçats físicament (per la part del darrera) i conceptualment. La creu és el símbol de la resurrecció que se serveix de la figura de l'àngel com a mitjancer.

Hipogeu Durall i Suris

Hipogeu Durall i Carreras

HIPOGEU DURALL I CARRERAS

(Conill i Montobbio • 1903)

Observem una vegada més el motiu iconogràfic recurrent de Conill i Montobbio: l'àngel orant. Gràcies a les formes sinuoses de la base, les ales de la figura s'integren amb la coberta de l'hipogeu. Destaquen les mans i el rostre de l'àngel que són de marbre blanc.

HIPOGEU MATARÓ I VILALLONGA

(Conill i Montobbio • 1907)

Hi podem observar més clarament la influència gaudiniana, en les formes sinuoses i orgàniques. Com a referències simbòliques, hi destaquen l'espiga i la creu, símbols de la vida i la resurrecció respectivament. La figura de l'àngel hi continua present però aquí esdevé una abstracció en els petits caparrons alats.

EL BÉ VENÇ EL MAL

PANTEÓ ESQUEU I VILALLONGA

(Conill i Montobbio • 1909)

És una de les obres més complexes. Destaca el fet que l'arquitecte prescindís de l'estructura de capella que caracteritza els panteons. L'element simbòlic més rellevant, el drac, sosté entre les seves urpes una calavera i les taules de la llei partides on hi ha escrit *Lex*. El drac és un animal que pertany al regne de les ombres, amenaçador amb la boca oberta. També hi destaca l'arc parabòlic sobre el qual s'eleva orgànicament la creu. Aquests tipus d'arcs reinventats per Gaudí estan molt presents en la seva obra, com podem observar en el terrat de la Casa Milà o Pedrera. La inscripció de la creu *Ego sum vita* ens dona la clau interpretativa del conjunt. Es tracta de la dualitat entre el bé i el mal. La creu és la promesa de salvació i vida eterna; en la seva oposició trobem el mal que espera la distracció de l'incompliment de la Llei Divina per condemnar l'ésser.

Panteó Esqueu i Vilallonga

NARCÍS MACIÀ I DOMÈNECH

(Barcelona, 1855 • l'Havana, 1933)

Un dels indians més famosos va néixer a Barcelona de pare lloretenc i mare cubana en el si d'una família molt vinculada a Amèrica. Amb vocació per als negocis, l'any 1872 va marxar cap a l'Havana. Va començar a treballar a l'empresa tasajera Serra & Barraqué, de la qual n'acabà essent l'amo exclusiu.

L'any 1885 va contraure matrimoni amb la filla de Barraqué. Va ser president de nombroses societats culturals i filantròpiques fins a esdevenir-ho del Comité de Sociedades Españolas, president de presidents de totes les societats regionals de l'illa.

El seu rol en l'àmbit mercantil va ser molt destacable: president de la societat mercantil Nueva Fábrica de Hielo, S.A., conseller director del Banco Mercantil Americano, amb capital exclusiu americà, vicecònsol del Brasil a l'Havana...

Era un fervent catòlic (estava en possessió de la Gran Creu d'Isabel la Catòlica) i patriota català. Del seu tarannà era coneguda la seva tenacitat, senzilla i pacífisme. Mai no va intervenir en política partidista.

Va morir a l'Havana deixant 6 fills i 16 néts. "L'experiència de la vida m'ha ensenyat que un home ha de ser bo, modest, estalviador i constant".

Fàbregas i Barri, Esteve: *Obra del calendari de Lloret de Mar*.
Impremta de Santa Cristina, Lloret de Mar, 1978

JARDINS DE SANTA CLOTILDE

L'essència del jardí noucentista

Visites guiades prèvia demanda
Programa pedagògic

El marquès de Roviralta va encarregar l'any 1919 el projecte dels jardins de Santa Clotilde a un jove paisatgista i arquitecte: Nicolau Maria Rubió i Tudurí.

Els terrenys que ocupen actualment els jardins estaven dedicats a la plantació de vinyes i el marquès els va anar adquirint fins arribar a la seva extensió actual de 26.830 m².

Els jardins es troben situats sobre un penya-segat amb vistes al mar, entre la cala Boadella i la platja de Fenals. La ubicació dels jardins fa que el marc que els envolta, la Mar Mediterrània, es converteixi en un participant més de la gran escenografia vegetal que aconsegueix crear Rubió i Tudurí.

L'arquitecte era un jove immers en les corrents artístiques preponderants del moment, com el noucentisme. Un moviment existent a Catalunya que a principis de

segle XX buscava la recuperació de la forma clàssica a través de la recerca de la simetria, la proporció i l'ordre. Per transmetre aquests ideals en un espai com un jardí, Rubió i Tudurí se servirà de diversos factors, com l'anomenada art topiària que consisteix en retallar la vegetació per donar-li forma i crear espai.

Com que els jardins es troben sobre un penya-segat, hi havia molts desnivells a salvar i, per tant, va ser imprescindible la creació d'escales i rampes. Un manera que es va inventar per integrar aquests elements arquitectònics dins la natura vegetal que els envoltava és la que podem observar en les grans escalinates. Entre esglaó i esglaó hi planta heura de manera que si observem l'escalinata des de baix fa la impressió d'una cascada vegetal.

NICOLAU MARIA RUBIÓ I TUDURÍ

(Maó, 1891 • Barcelona, 1981)

Va ser arquitecte, urbanista, dissenyador de jardins, escriptor, traductor, dramaturg i periodista.

L'any 1917 va ser nomenat director de Parcs i Jardins a Barcelona.

L'aspecte més important de la seva trajectòria va ser la planificació de jardins amb un concepte del jardí integrat en l'entorn, amb una organització de la natura sense violències geomètriques seguint l'ideal del noucentisme català en equilibri amb el Mediterrani. Va ser deixeble de Forestier, amb qui va treballar durant l'Exposició Universal de 1929 a Barcelona.

El treball va consistir en enjardinar tota la zona amb vegetació pròpiament mediterrània.

Entre les seves obres destaca el monestir de Montserrat, els jardins del Palau Reial de Pedralbes de Barcelona, el pavelló de Ràdio Barcelona al Tibidabo i l'edifici de la Metro Goldwyn Mayer a Barcelona.

La vegetació que trobem als jardins és pròpia de la conca mediterrània. Hi destaquen pins, til·lers, àlbers, pitòs-pors i xiprers. Es té una cura màxima de les plantes en floració perquè el seu aspecte sigui sempre florit. És per això que, segons l'estació, s'alternen diverses espècies.

Les fonts de les escalinates i dels petits estanys són també un aspecte a tenir en consideració: els sortidors de l'escala de les sirenes, fetes per Maria Llimona, sembla que tinguin un diàleg amb el mar. Les sirenes amb els braços alçats semblen dedicar una oda al mar que les espera.

Si observem l'escala de les sirenes des de la part superior, no hi ha paraules millors que les de Josep Pla. En el seu llibre *Guia de la Costa Brava*, afirma que la gran escalinata, flanquejada de sobergs xiprers i encarada sobre la punta de Santa Cristina, produeix una impressió inesborrable i és un dels moments més bells de la costa.

Personatges mitològics com Venus i les sirenes, i busts que emulen l'escultura romana d'època imperial ens submergeixen en aquest món idíl·lic que representa el jardí.

La tradició clàssica mediterrània consta d'una profunda i antiga vinculació de mites vers el món vegetal. Un d'ells ha esdevingut emblemàtic amb els anys per motiu d'un origen poètic de la vila de Lloret, degut a la seva similitud etimològica amb la paraula "llorer". Cupido envoltat d'un semicercle de llorer ens remet al mite d'Apol·lo i Dafne.

EL MITE D'APOL·LO I DAFNE

"(...) un pesat entorpiment li envaeix els membres, els seus pits delicats comencen a ser envoltats per una fina escorça, els seus cabells creixen transformant-se en fulles, els seus braços en branques; els peus, suau tan àgils, queden fixats a terra, convertits en arrels immòbils, el seu cap esdevé una copa d' arbre. Només queda d' ella la seva bellesa resplendent. Apol·lo, tanmateix, continua estimant-la; posa la mà dreta en el tronc i sent com batega encara el seu cor sota la nova escorça; estreny amb els seus braços les branques com si fossin membres i omple la fusta de besos; la fusta, però, refusa els petons. El déu li digué: «Ja que no pots ésser la meva esposa, seràs, no ho dubtis, el meu arbre; ornaràs per sempre, llorer, els meus cabells, la meva lira, el meu buirac; acompanyaràs els cabdills romans quan veus alegres cantin el seu triomf i el Capitoli sigui testimoni de les llargues desfilades (...)». El llorer va assentir amb les branques novelles i va semblar que havia agitat la copa com si fos un cap."

Ovidi: *Metamorfosis*, I, 452-567.
Traducció de Ferran Aguilera.

CAN SARAGOSSA

Un mas amb molta història

La història del mas de Can Saragossa segueix el ritme de la història del poble de Lloret. En els seus orígens era un dels masos més antics de la vila. Les reformes modernistes del segle XIX el van convertir en un lloc d'estiueig de luxe fins a la seva reforma com a hotel l'any 1954. Actualment acull en el seu interior les exposicions permanents d'arqueologia ibèrica i l'extensa Col·lecció Joan Llaveries. Les seves dependències allotgen la seu de la Unitat de Patrimoni Cultural, entre d'altres, de l'Ajuntament de Lloret de Mar.

BREU HISTÒRIA D'UN MAS AMB MOLTA HISTÒRIA

Les primeres dades de l'existència del mas es remunten a l'any 1317. En aquella època el terme de Lloret estava format per 26 masos i 9 bordes, repartits per tot el ter-

Visites guiades prèvia demanda Programa pedagògic

ritori. La pesta negra no va fer excepció a Catalunya i va deixar molts masos en estat d'abandonament, però Can Saragossa, afortunadament no se'n va veure afectat. Un inventari de l'any 1631, dona dades sobre la distribució del mas així com també sobre el bestiar i els cultius: arbres fruiters, blat, fesols, cigrons, faves i cols.

L'any 1885 Narcís Saragossa Ametller, metge cirurgià, va esdevenir propietari del mas per herència. Ell va ser el responsable d'encarregar les obres de remodelació de l'edifici que van culminar l'any 1902. La reforma va donar a l'edifici un aire de palauet modernista, seguint els corrents dels estils historicistes neogòtics que tan de moda estaven a inicis del segle XX.

Les èpoques successives van ser d'esplendor per a Can Saragossa amb entreteniments de la societat benestant d'es-

tiuejants que consistien en festes de luxe, balls de disfresses i jocs de tennis. L'any 1954 l'edifici es va convertir en hotel. Un hotel de 10 cambres anomenat Hotel Manyana que va estar en funcionament durant deu anys. L'Ajuntament de Lloret de Mar va comprar el mas l'any 1984, quan hi vivien el matrimoni Joan Carbó Vilas i Maria Palau delmas.

LES EXPOSICIONS PERMANENTS DE CAN SARAGOSSA

EL MÓN IBÈRIC A LLORET DE MAR

Entre els segles VI i III abans de Crist, el sud i l'est de la Península Ibèrica va veure el desenvolupament i l'esplendor de la cultura ibèrica. Els ibers conformaven una societat eminentment agrícola i sedentària. Vivien generalment agrupats en poblats enturonats i emmu-

rallats, formats per cases de sòcols de pedra, parets de fang i teulades vegetals. Aquest estat d'urbanització, encara que era incipient, ja comportava una certa jerarquització i especialització de la societat que es veia afavorida pel comerç, que els ibers efectuaven sobretot per via marítima amb grecs i cartaginesos. Des d'un punt de vista tècnic i cultural, posseïen importants avenços, entre els quals cal destacar el treball del ferro per a eines i armes i la terrisseria, de la qual eren veritables experts. Però els ibers, tot i pertànyer a una mateixa cultura, estaven políticament desunits a causa de les característiques de la seva societat i el seu sistema econòmic, i les lluites entre ells eren freqüents. D'aquí que fos un poble essencialment guerrer i que els elements defensius dels seus poblats fossin ineludibles.

JACIMENT DE MONTBARBAT

El poblat ibèric de Montbarbat es troba en el cim de la muntanya del mateix nom, a 331 metres d'altitud, sobre la Serralada Litoral, a l'extrem nord-occidental del terme municipal de Lloret, al límit amb Maçanet de la Selva. La seva situació el fa un lloc estratègic, ja que és una talaia que domina visualment tota la depressió de la Selva, els vessants de les muntanyes que l'envolten (Montseny, Guàrdies i Cabrerres), la part occidental de les Gavarres i tota la baixa Tordera. Per tant, des de Montbarbat es controlaven dues de les vies de comunicació més importants del país. Una era la via Heràclea (posterior via Augusta romana), que comunicava la Península Ibèrica amb la resta d'Europa. L'altra era la via marítima i fluvial que comunicava el litoral amb l'interior del país per l'eix de la Tordera i la riera d'Àrbucies.

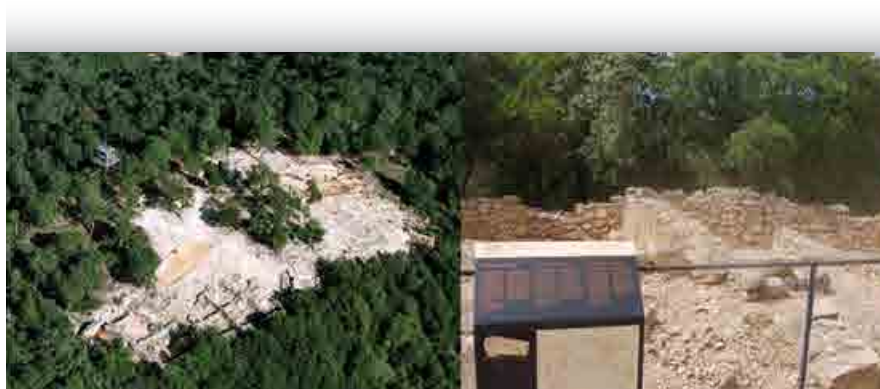
JACIMENT DE PUIG DE CASTELLET

El recinte fortificat ibèric de Puig de Castellet està situat a 2 kilòmetres al nord del nucli urbà de Lloret de Mar, a tocar de la urbanització Roca Grossa. S'erigeix en un esperó situat al vessant occidental del Puig de Rossell, a 197 metres d'altitud, en un petit replà prop del cim, amagat visualment des del mar per la part més alta del mateix turó. La seva situació estratègica li permet dominar la línia de la costa des de la desembocadura de la Tordera fins a la platja de Lloret i tota la plana circumdant, i tenir contacte visual directe amb els emplaçaments dels poblats ibèrics de Montbarbat, Turó Rodó i Turó de Sant Joan de Blanes.

JACIMENT DE TURÓ RODÓ

El poblat ibèric de Turó Rodó està situat sobre un petit promontori peninsular de 40 metres d'alçada ubicat al nord-est i molt a prop del nucli de Lloret de Mar. S'aboca directament al mar per llevant i migdia; per ponent els seus vessants moren a la platja de Sa Caleta i es troba unit a terra ferma pel nord mitjançant un istme d'uns 50 metres d'amplada. És, doncs, un indret de fàcil defensa amb un ampli camp visual sobre la platja de Lloret, la plana que la circumdant, un bon tram de costa i les elevacions de la Serralada Litoral que tanquen aquest sector de la Costa Brava.

COL·LECCIÓ JOAN LLAVERIAS

La col·lecció està formada per un fons de 152 quadres amb dibuixos, aquarel·les i olis adquirits per l'Ajuntament de Lloret l'any 1982. En l'exposició, es pot contemplar també el quadre de gran format que va pintar Llaверias l'any 1921, *La processó de Santa Cristina*. Una escena que, segons Joan Domènech, "sembla com si l'artista, en una actitud d'evocació imaginària, pinti una processó que no està passant en aquest moment, però que hi ha passat tantes vegades".

JO SÓC JOAN LLAVERIAS

Joan Llaверias va néixer a Vilanova i la Geltrú l'any 1865. Estudià a l'Escola de Belles Arts de Barcelona, on destacà per les seves habilitats en el dibuix. La recerca de paisatges i inspiració creativa el van portar a visitar l'Empordà i la Costa Brava. Va ser en aquest període, vers el 1905, quan començà a freqüentar la vila de Lloret. Un poble encara verge, un poble de pescadors i de capvespres d'estiu amb un assossec antic. A la ciutat de Barcelona va col·laborar com a dibuixant en revistes de gran renom com el *Cu-Cut*, on publicà dibuixos de gran sagacitat còmica. Les seves obres es van exposar en les sales més freqüentades i moltes d'elles tenen relació amb Lloret. Des d'aquest moment, vers l'any 1914, el seu vincle amb el poble va ser cada vegada més intens. Durant la Guerra Civil (1936-1939), el pintor va romandre a Lloret i va col·laborar amb l'escriptor local Esteve Fàbregas i Barri per a la il·lustració de narracions marineres. Llaверias, el pintor de Lloret, va morir d'una complicació de bronquitis el dia 18 de novembre del 1938. En el seu estudi va quedar un quadre a mig fer sobre el cavallet.

CAPELLA DELS SANTS METGES

Hospital vell de Lloret

La capella pertanyia a l'antic hospital de beneficència de Lloret, que va ser fundat l'any 1445 per Narcís Oliveres, canonge de la catedral de Girona i administrador de la Pabordia del mes de novembre i, en qualitat de tal, senyor del territori de Lloret.

En construir-se el nou hospital, aquesta capella annexa va ser posada a la venda per l'Ajuntament i adquirida el 21 de juny de l'any 1881 pel canonge Dr. Narcís Domènech i Parés, que la va cedir tot seguit a la parròquia.

El procés seguit va ser el següent: en data 10 de novembre de 1880 l'Ajuntament de Lloret acut al bisbe de Girona per sol·licitar la venda de la capella de l'antic hospital, per ser —d'acord amb els canons— el seu únic propietari, i així —gràcies al producte de la seva venda— poder ajudar en la finalització de les obres del nou hospital. El bisbe de Girona atorga el seu consentiment sota la condició que el comprador, tot seguit a l'acte de compra, en fes lliurament a l'Església, reservant-se, però, el comprador el dret de reivindicar-la si l'Estat volia en algun moment fer-se amb la seva propietat.

El preu de venda va ser de mil cent quaranta-cinc pessetes, que el comprador lliurà en bones monedes d'or i d'argent, que restaren dipositades

en poder d'Eduard Martínez i Dalmau, farmacèutic, dipositar de l'Ajuntament de Lloret. Signaren pel consistori el seu alcalde, que era Agustí Font i Surís, i el síndic, Esteve Pi i Parera.

RESTAURACIÓ DE LA CAPELLA

L'any 1912 s'inicia la seva restauració per iniciativa del canonge Dr. Agustí Vilà, sota la direcció artística de l'arquitecte lloretenc Bonaventura Conill i Montobbio, que fou el mateix que posteriorment va iniciar la construcció de la part modernista de l'església parroquial de Lloret, així com alguns panteons del nou cementiri municipal.

En aquesta restauració es va dotar la capella de les actuals voltes de creuer de rajola, típiques del modernisme català.

Tant la premsa de Girona com la de Barcelona es van fer ressò de la restauració, especialment per la notícia referent a l'escultura dels sants Cosme i Damià, que els artistes Segundo Vaucells i L. Alculioli tenien exposada a la plaça de Santa Anna de Barcelona, destinada a la capella de Lloret. Es tractava d'una obra de mèrit, segons les seves paraules, consistent en un conjunt en què un dels sants està dret i l'altre agenollat.

La capella dels Sants Metges, després de la seva restauració, va ser inaugurada solemnement el dia 16 de juliol del mateix 1912.

A conseqüència dels fets de la Guerra Civil (1936-1939), el conjunt hospitalari quedà destruït, i l'únic que es va conservar fou la seva capella, que gràcies a la devoció dels lloretencs pels Sants Metges —Cosme i Damià—, es va reconstruir una vegada acabada la contesa. Darrerament ha estat conservada per particulars i entitats com el Xino-Xano que, entre altres actuacions, la va dotar de nou d'una nova campana anomenada Marina.

Últimament s'ha encomanat la seva conservació i manteniment a la Confraria de Sant Elm, patró de navegants i mariners. Després d'una renovació interior i exterior, que li ha donat un aire mariner, l'han adoptat com a seu social. Se li ha donat un impuls cultural que l'ha convertit en espai d'exposicions, concerts, conferències..., tot conservant el seu ús religiós,

Properament, per tal de commemorar el centenari de la seva restauració per part de l'arquitecte Bonaventura Conill (16 de juliol del 2012), la Confraria de Sant Elm té la intenció d'iniciar la restauració de la seva teulada, que es troba en molt mal estat.

Dades extretes del llibre El canonge Vilà de l'autor Agustí M. Vilà i Gall. Pàgines 66 i 67

ERMITA DE SANTA CRISTINA

L'ESPAI NATURAL

En aquest espai s'hi troben dues magnífiques platges, la de Santa Cristina i la de Treumal. La major part de la finca, d'una superfície de 10 hectàrees, es manté com a zona boscosa natural, mostra del bosc mediterrani, amb gran diversitat d'espècies vegetals senyalitzades als punts més transitats, i amb fauna autòctona.

La plaça amb el pi centenari ofereix un mirador excepcional sobre la costa, i ha estat marc de molts actes com

el Consell de la Generalitat celebrat l'any 1934 segons la majòlica que ho commemora. A prop d'aquesta plaça s'hi troba el mirador Sorolla, espai des del qual aquest pintor va crear l'estudi que és el fons del quadre *Cataluña: El pescado*, de la col·lecció "Visión de España", de la Hispanic Society de Nova York. Tocant a la platja, s'ha conservat una caseta de pedra que era un antic refugi de pescadors, amb més de 150 anys.

Guarda les sagrades relíquies de Santa Cristina, patrona de Lloret. Conté també una important col·lecció d'èxvots de tots tipus, entre els que destaquen els vaixells del segle XVIII que decoren la nau principal. També és notable la col·lecció de quadres de pintura, el pergami de l'any 1422, el seu arxiu històric, i les taules de l'antic retaule renaixentista. L'Obreria de Santa Cristina és l'entitat que té cura del seu manteniment, així com de les tradicions vinculades amb aquesta ermita: la festa dels Perdons, la processó de Santa Cristina amb la regata S'Amorra Amorra, i el Ball de Plaça o Dansa de les Almorratxes.

L'ERMITA

L'ermita actual va ser construïda pels lloretencs amb els seus esforços i mitjans l'any 1764, per la devoció que aquest poble mariner sempre ha sentit per la nostra patrona. Aquest edifici va substituir l'ermita anterior, que ja existia l'any 1354. S'han localitzat restes de l'època romana, en què ja hi devia haver algun assentament. El seu estil és el barroc propi de la segona meitat del segle XVIII. L'altar major de marbre policromat amb la pintura del martiri de la santa són d'origen genovès, donats per un armador de vaixells lloretenc que residia a Gènova i els va donar a Lloret després de portar-los d'Itàlia en els seus vaixells. Sobre l'entrada principal hi ha, esculpides en pedra, unes escenes que representen els martiris de Santa Cristina.

LA PROCESSION DEL 24 DE JULIOL

Cada 24 de juliol el poble de Lloret surt en una processó marítima amb multitud d'embarcacions de tots tipus portant la imatge i una relíquia de la santa, des de Lloret fins a la platja de Santa Cristina, on s'arriba amb la regata S'Amorra Amorra, carrera de llaguts (embarcacions de rem) en què participen nou clubs que representen els antics gremis. Es puja el camí de la platja fins a l'ermita en processó, amb els músics, la imatge i la relíquia, el sacerdot, les autoritats, les banderes dels nou clubs de la regata de rem, els obrers o directius de l'entitat, les obreres amb els "angelets" (infants) i tots els acompanyants. Arribats a l'ermita es celebra una missa en honor de Santa Cristina i es canten els goigs. A la sortida es fa un estofat (plat d'origens mariners) que es serveix a més de mil persones. Es torna a formar la processó, que retorna fins a la parròquia de Lloret pel mateix procediment. Hi ha constància d'aquesta processó ja l'any 1607.

EL BALL DE PLAÇA

A la tarda del 24 de juliol, les obreres (quatre noies que han estat elegides cada any entre moltes sol·licituds) vestides de gala ballen amb les seves parelles el Ball de Plaça, dansa cerimonial d'origen antic anomenada també Dansa de les Almorratxes, nom d'un tipus de vas de vidre ple de perfum i amb flor blanca que les obreres trenquen en tirar-lo a terra amb força emulant (segons

la llegenda) una noia cristiana que amb aquest gest va rebutjar el seu pretendent musulmà, en l'època en què els pirates barbarescs feien estralls a la costa catalana. La dansa acaba amb unes voltes a la plaça dels vuit balladors units pels braços.

Aquesta dansa ha sofert transformacions al llarg dels segles. Hi ha documents pels quals coneixem la seva existència ja l'any 1592. Els noms de les primeres obreres conegudes data de 1764.

LA REGATA "S'AMORRA AMORRA"

Aquesta regata és una competició tradicional entre els nou clubs de rem locals que representen els antics gremis o confraries. Consisteix en una carrera que s'inicia fent el trajecte de la platja de Lloret cap a la platja de Santa Cristina, i a la qual es dona la sortida quan es veu el campanar de l'ermita de Sant Pere del Bosc, situada en un turó interior, després d'alçar els remos mentre es canta la *Salve Regina*. Les embarcacions, situades en l'ordre assignat en el sorteig fet a la plaça de l'Ajuntament a la nit del dia 23, amb tripulacions compostes per vuit vogadors més el timoner, remen intensament durant els aproximadament 2,5 km fins a la platja de Santa Cristina. El guanyador no obté un premi material; senzillament assoleix l'honor de la victòria, un honor molt preuat entre els equips que competeixen.

La processó marítima existia ja al segle XVI, i les embarcacions a rem transportaven la comitiva composta pels clergues, autoritats, obreres, músics i altres. L'expressió "amorrar" significa tocar terra la proa d'una embarcació. El "crit de guerra" dels antics vogadors, era "Amorra, amorra, sa relíquia! Amorra!". Sembla que, antigament, els guanyadors rebien com a premi un xai, possible origen de l'actual "estofat" que es serveix després de la missa, a la plaça del pi de l'ermita de Santa Cristina.

Finalitzant, en la processó de tornada fins a la platja de Lloret, té lloc una regata amb les mateixes embarcacions, amb tripulacions femenines.

ERMITA DE LES ALEGRIES

L'ermita de les Alegries va ser la parròquia de la vila des de la seva consagració el 1079 fins al 1522, en què es traslladà a la seva ubicació actual.

Els terrenys on es va construir l'ermita van ser donats per Sicardis, senyora de Lloret de Mar, juntament amb trenta-quatre passes al voltant per fer-hi el cementiri. Es creu que es va triar aquesta ubicació perquè hi confrontaven els camins d'anada a Tossa, Maçanet, Santa Coloma i Girona.

Un cop traslladada la parròquia, l'ermita rebé diferents noms com Església Vella o Mare de Déu Antiga i, posteriorment, Mare de Déu de les Alegries.

S'accedeix al temple per una escala presidida per una capella petita amb una Mare de Déu d'alabastre, feta esculpir per una devota que guardà el braç de l'anterior, que va ser destruïda durant la Guerra Civil.

De l'època romànica queda la part baixa del campanar fins al primer nivell de finestres. Una restauració recent ha posat en relleu el romànic de les parets de la façana i laterals.

Al llarg del temps l'ermita ha sofert moltes modificacions. El 1913 es va fer una reforma important finançada pels germans Narcís i Joan Gelats Durall, en què es modificà la façana, la porta d'entrada i l'interior. També es

va col·locar el retaule barroc i es va construir el camerino de la verge seguint les línies de l'època amb daurats, es-tucats venecians i marbre. Es van fer sis pintures murals amb reproduccions dels misteris de goigs i ascensió del Senyor, en els quals apareixen retratats personatges de l'època, entre ells un dels mecenes.

El 1914 es va afegir un segon nivell de doble finestra al campanar i al 1939 es va fer el teulat amb arcs llombards.

La imatge de la Mare de Déu fou restaurada al 2006 per la mare Elena del convent de Sant Daniel de Girona, llicenciada en art i tècnica restauradora, encarregada de la restauració del tapís de la creació la catedral de Girona.

A l'exterior s'hi poden observar unes alzines sureres centenàries, així com una petita exposició de la futura Mostra d'Eines de la Pagesia de les Alegries.

VISITES

L'ermita obre al públic per la seva Festa Major, que és el 8 de setembre, a la tarda i el diumenge següent, que ho fa durant tot el dia.

Al gener obre el primer diumenge després de Reis, durant el matí, en què es celebra la Festa del Traginer, envoltada per la llegenda que porta el mateix nom.

I al maig, s'hi celebra la Festa de les Flors, en què l'ermita es guarnex de flors i es pot visitar la sagristia durant tot el dia.

SANT PERE DEL BOSC

El conjunt patrimonial de Sant Pere del Bosc té més de mil anys d'història. Els seus orígens com a monestir benedictí daten de l'any 986 després d'un atac al convent de Blanes. Va ser llavors quan es va formar el que avui coneixem com a Sant Pere del Bosc, tot i que en aquell moment es va batejar com a Sant Pere Salou, un grup d'edificacions al voltant d'una capella.

Els monjos, però, no van deixar mai de patir atacs, ans el contrari. Especialment dur va ser l'atac que es produí el 1694, quan els francesos invasors hi van calar foc, la qual cosa va provocar que, després d'haver-s'hi estat prop de 700 anys, els monjos decidissin finalment marxar de Lloret i unir-se a la congregació de Sant Pere de Galligants.

No obstant la seva destrucció, l'enclavament de Sant Pere del Bosc continuava sent lloc de peregrinatge molt estimat pels lloretencs, fet que va portar que el 1759 es

reconstruís la capella, obra finançada per part de la confraria de pescadors de la vila, els quals van encarregar un meravellós retaule barroc molt semblant al que llueix a la parròquia de Cadaqués.

Ja l'any 1860, durant la desamortització promoguda per Mendizábal, la Reina Isabel II va posar tot un seguit de propietats en desús de l'església a subhasta. A Lloret van sortir a la venda l'ermita de Santa Cristina i la de Sant Pere del Bosc. La gent de Lloret, que no volia de cap manera que aquests dos paratges poguessin caure en mans forasteres, van organitzar una col·lecta popular a fi de reunir els diners que la corona en demanava. La col·lecta

va servir per reunir els diners suficients per poder comprar Santa Cristina, però no per poder fer el mateix amb Sant Pere del Bosc, finca per la qual demanaven 200 mil rals, una xifra absolutament desorbitada per l'època. L'alcalde d'aleshores, Agustí Font i Suris, va decidir-se a escriure al seu cosí, Nicolau Font i Maig, que havia anat a viure de ben jove a Cuba en heretar la fortuna d'un seu oncle. Gràcies a la seva administració, aquesta fortuna s'havia multiplicat exponencialment. Així doncs, Agustí demanà ajut a Nicolau i aquest l'hi donà. Per fer-ho, comprà Sant Pere del Bosc per mitjà d'un mandat.

Nicolau Font, a qui tothom anomenava Conde de Jaruco —tot i que no va acceptar mai aquest títol a causa de les seves fermes conviccions republicanes—, no va retornar de Cuba fins 20 anys després de la compra de Sant Pere del Bosc, pels volts de 1880. Un cop ho va fer, es va dedicar en cos i ànima no només a restaurar l'antic nucli de Sant Pere del Bosc —que va embellir de manera notable amb l'ajut de destacades personalitats de les arts aplicades com foren l'arquitecte Josep Puig i Cadafalch, l'escultor Eusebi Arnau, el pintor i decorador Enric Monserdà i d'altres—, sinó que va crear una mena de camí espiritual i artístic entre Lloret i el santuari, aixecant-hi importants monuments com són les creus de terme, el Pedró de la Mare de Déu de Gràcia o el monument també a la Mare de Déu de Gràcia conegut popularment com l'Àngel.

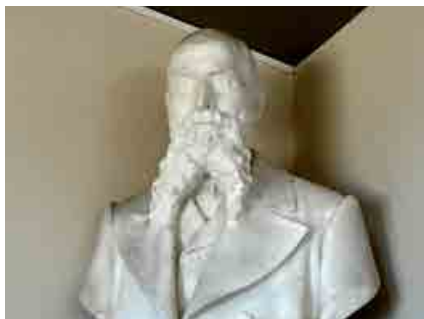
Ja al segle XX, Pius Cabañas, descendent de Nicolau Font, va construir una nova ala de l'edifici principal per

a la instal·lació d'un asil per a gent gran —asil que rebé el nom del seu oncle—. Aquesta institució va romandre allí fins a la dècada dels seixanta. A partir de llavors es traslladà a unes dependències annexes a l'hospital municipal, on encara funciona a dia d'avui.

Durant la Guerra Civil espanyola Sant Pere del Bosc va patir importants destrosses, la més dramàtica de les quals va ser sens dubte la crema de l'altar barroc de 1759.

En l'actualitat Sant Pere del Bosc, que continua en mans dels descendents de Nicolau Font i Maig, acull un restaurant i un hotel, inaugurats el 1981 i el 2011 respectivament.

ERMITA DE SANT QUIRZE

L'ermita de Sant Quirze és un edifici anterior al segle XI de gran senzillesa que segueix les lleis compositives de l'arquitectura rural catalana. No es coneix amb certesa l'origen de l'ermita, però està documentada en una acta de consagració de l'antiga Parròquia de Sant Romà, que ja existia l'any 1079.

L'ermita actual té dues parts diferenciades almenys en planta: la que correspondria a l'antiga ermita medieval i que ara ocupen les dues sagristies i l'espai de l'altar major, i la que avui serveix de nau per als fidels i que alhora està situada en un nivell més baix. Aquesta darrera correspondria a una ampliació del segle XVIII, en la primera

part, que descobria l'entrada primitiva —ara tapiada— per la façana que dona a migdia (exactament al SO) amb una porta adovellada, amb una finestra a cada costat, una en el seu lloc original —també tapiada— i una altra, potser afegida després, a nivell més elevat. A la part inferior d'aquesta façana, i també en les altres d'aquesta part antiga, les parets de les quals estan formades sovint amb materials de procedència romana, s'utilitzà encara l'argila com a material d'unió de les pedres. La primitiva ermita medieval tindria uns 4,5 metres d'amplada per 10 de llargada. L'ampliació del segle XVIII va convertir la planta del santuari en una mena de quadrat de 10,5 metres de costat, aproximadament.

La façana principal va ser esgrafiada l'any 1935 per Adrià Gual.

En una zona molt propera a l'ermita, es van trobar fragments de ceràmica romana, una moneda de Constantí i diverses sepultures. Les troballes realitzades al voltant d'aquesta ermita podrien justificar l'existència d'una primitiva església paleocristiana i d'una necròpolis adjunta. Els genovesos la incendiaren en el segle XIV.

L'ermita de Sant Quirze és, doncs, la més antiga de Lloret. En efecte, ja s'esmenta el 8 de gener de 1079 quan fou consagrada la de Sant Romà (avui ermita de les Alegries) amb aquestes paraules: *A meridiei parte similiter terminatur in parrochia Sti. Ioannis in valle marina et sic vadit per ecclessiam Sti. Chirici.*

Save money, enjoy Lloret

Free entrance to museums and great discounts in shops,
restaurants, tourist attractions and so much more

www.lloretdemar.org

Please check out the discounts
guide here

lloret
de mar

www.lloretdemar.org

@Lloret_de_Mar

facebook

<http://www.facebook.com/ajuntLloretdemar>

<http://ajuntamentlloretdemar.blogspot.com/>

Ajuntament de
Lloret de Mar
Patrimoni Cultural

**Diputació
de Girona**

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Telèfons i dades d'interès

Oficina de Turisme Central

Av. Alegries, 3
17310 - Lloret de Mar
Tel. 972 36 57 88
Fax. 972 36 77 50
central-turisme@lloret.org

Unitat de Patrimoni Cultural

Masia de Can Saragossa, s/n
Av. Vila de Tossa, s/n
17310 - Lloret de Mar
Tel. 972 34 95 73
Fax 972 37 12 58
patrimonicultural@lloret.cat

Oficina de Turisme Museu del Mar

Passeig Camprodon i Arrieta, 1-2
17310 - Lloret de Mar
Tel. 972 36 47 35
Fax 972 36 05 40
lloret-turisme@lloret.org

